

Nr 172.

Av herr **Nilsson, Alexander, m. fl.**, om lagstiftning till förhindrande av tillverkning eller saluhållande av margarin eller produkter därav, vari smör, mjölk eller grädde ingå.

Det är i allmänhet på lagstiftningens väg noga sörjt för att illojal konkurrens genom användning av vilseledande varubeteckningar såvitt möjligt förebygges. De olika varorna äro skyddade mot det slags konkurrens, som syftar till att inför köparna ge underhaltiga efterapningar sken av att vara likvärdiga med den fullgoda varan.

Ett undantag härifrån utgör emellertid en av det svenska jordbrukets viktigaste produkter, nämligen smöret, som i årtionden varit utsatt för en mördande konkurrens från det konstgjorda ersättningsmedlet margarin. I kungl. förordningen den 29 juni 1917 stadgas t. ex., att vid varas saluhållande eller försäljning som födoämne icke må brukas vilseledande benämningar, där varan till sin sammansättning avviker från den normala sammansättningen hos den vara, vilken genom benämningen utmärkes. Bland dylika skyddade benämningar angivas särskilt mjölk, smör o. s. v. Dessutom stadgas, att i fall, där användandet av viss benämning å vara är förbjudet, må ej heller å varan eller å dess förvaringskärl, omslag eller dylikt eller å anslag eller skylt, som höra till varan, finnas anbragt bild eller beteckning, varigenom åt varan kan givas sken av att utgöra vara, som genom sagda benämning utmärkes. Emellertid undanröjes all verkan av dessa bestämmelser såsom skydd för det naturliga smöret genom en efterföljande paragraf i samma förordning, vari göres uttryckligt undantag för vara, som är avsedd att utgöra ersättning för annan vara, under förutsättning att varans egenskap av ersättningsmedel uppenbart framgår av den använda beteckningen. Genom detta undantag synes full frihet ha lämnats margarinfabrikanterna att hur hänsynslöst som helst missbruka benämningar å mjölkprodukter av olika slag för mindre nogräknad propaganda till förmån för sina varor på natursmörets och övriga mjölkprodukters bekostnad.

Propagandan har även burit frukt, såsom framgår av den starkt ökade margarinkonsumtionen. Tillgänglig statistik visar, att från 1913 till 1928 produktionen av mejerismör ökats med 30.3 procent och av margarin med 115.2 procent, medan den inhemska förbrukningen samtidigt stigit med respektive 94.4 och 121.5 procent. Förbrukningen av mejerismör har under de senaste åren hållit sig ungefär konstant vid ej fullt dubbla kvantiteten jämfört med år 1913. Beträffande framställningen av s. k. lantsmör utgjorde denna, enligt jordbruksutredningens uppskattning, närmast före kriget om-

kring 25,500 ton årligen och år 1928 22,000 ton. Då lantsmören konsumeras uteslutande inom landet, kommer man till en total smörförbrukning av 37,700 ton år 1913 och 45,800 ton år 1928, d. v. s. en ökning med 21.5 procent. Räknat per huvud av befolkningen utgjorde konsumtionen av smör och margarin:

	Smör kg.	Margarin kg.	Summa kg.
1913	6.7	4.3	11.0
1928	7.5	8.7	16.2

Smörkonsumtionen har alltså på dessa 15 år stigit med blott 0.8 kg. per individ och år men margarinkonsumtionen med 4.4 kg. År 1913 hade smören ett försprång av 2.4 kg., men år 1928 hade det distanserats av margarinet, som då låg 1.2 kg. före.

Vid föregående års riksdag väcktes tvenne motioner, nr 166 i första kammaren och nr 276 i andra kammaren, med hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och förslag angående lagstiftning till förhindrande av saluhållande eller tillverkning av margarin eller produkter därav, vari smör, mjölk eller grädde ingå. Som motivering anfördes bland annat, att avsikten med inblandningen tydligen är att giva i margarinet ingående fettarter en smak, som är kännetecknande för mjölk och produkter därav, och därmed bibringa konsumenterna uppfattningen, att någon egentlig skillnad icke förefinnes mellan naturligt smör och margarin. Många benämningar, varunder margarin saluhålles, hänvisa till förekomsten av grädde och smör i varan, vilket visar att syftet framförallt är konkurrens med naturligt smör. Riksdagen avtog motionerna efter ett avstyrkande utlåtande från jordbruksutskottet, vari bland annat uttalades, att allt för stora svårigheter torde resa sig mot att numera för Sveriges del omlägga lagstiftningen i av motionärerna önskad riktning. Lantbruksstyrelsen framhöll i avgivet yttrande, att ett förbud av ifrågasatt slag skulle vara liktydigt med förbud mot varje tillverkning och försäljning av margarin eller produkter därav, under det att kommerskollegium som sin åsikt uttalade, att genom en uppdriven raffineringsteknik och i övrigt fulländade fabrikationsmetoder inblandning av smör eller grädde redan nu torde kunna undvaras för framställning av ett förstklassigt konstgjort smör. Kärningen i skummjölk uppgavs vara något svårare att komma ifrån, men även på denna punkt kunde man enligt kollegii mening knappast förvänta avgörande hinder, då den moderna fettkemien säkerligen icke uttömt sina resurser.

Den omständigheten att margarinfabrikationen fått fortgå så lång tid utan att något åtgjorts för att hindra denna blandningsverksamhet på natursmörets bekostnad kunna vi ej anse vara avgörande för frågans bedömning. Ej heller anse vi risken, att jordbruket skulle genom de industriella metodernas fulländning och möjligheten att eventuellt åstadkomma ett annat tillsatsämne kunna mista den avsättningsmöjlighet till margarinfabrikerna, som nu förefinnes, böra tillmätas något som helst värde. Vi äro övertygade därom

att margarinfabrikerna ej av någon slags medkänsla eller liknande motiv inköpa smör eller grädde att användas som tillsats vid fabrikationen och tro ej heller, att de i framtiden komma att göra dylika inköp för att *gagna* jordbruket.

Under nuvarande prisförhållanden för smör kan man svårligen åberopa, att priset lägger hinder i vägen för konsumtionen av natursmör, varför vi icke heller från denna synpunkt kunna finna, att det föreligger någon nödvändighet för folkhushållet att låta margarinfabrikerna fortsätta sin hittills bedrivna blandningsverksamhet vad beträffar mejeriprodukter. Med stöd av det anförda få vi därför hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående lagstiftning till förhindrande av saluhållande eller tillverkning av margarin eller produkter därav, vari smör, mjölk eller grädde ingå.

Stockholm den 22 januari 1931.

Alexander Nilsson.

And. Henriksson.

Per Andersson.

*Joh. Johansson,
Friggeråker.*

Fr. Julin.

K. G. Westman.

Axel Löfvander.
